

**UCHWAŁA NR XXIV/189/26
RADY GMINY SKÓRZEC**

z dnia 18 czerwca 2026 r.

w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego potrzeby zmiany przepisów prawa w zakresie ponoszenia przez gminy kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej oraz możliwości egzekwowania tych opłat

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662) oraz § 12 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 Statutu Gminy Skórzec przyjętego uchwałą Nr XLVI/324/18 z dnia 11 października 2018 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminy Skórzec (Dz. Urz. woj. maz. poz. 10881) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się stanowisko dotyczące potrzeby zmiany przepisów prawa w zakresie ponoszenia przez gminy kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej oraz możliwości egzekwowania tych opłat w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Zobowiązuje się przewodniczącego Rady Gminy Skórzec do przekazania stanowiska, o którym mowa w § 1:

- 1) Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) Prezesowi Rady Ministrów,
- 3) Ministrem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- 4) Marszałkowi Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej,
- 5) Marszałkowi Senatu Rzeczypospolitej Polskiej,
- 6) posłom na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej z terenu województwa mazowieckiego,
- 7) senatorom Rzeczypospolitej Polskiej z terenu województwa mazowieckiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Skórzec

Artur Jastrzębski-Pypowski

**Stanowisko Rady Gminy Skórzec dotyczące potrzeby zmiany przepisów prawa
w zakresie ponoszenia przez gminy kosztów pobytu mieszkańców w domach
pomocy społecznej oraz możliwości egzekwowania tych opłat**

W istniejącym stanie prawnym, zgodnie z art. 61 ust. 1 -3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026 r. poz. 639), obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w określonej kolejności: mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka - w wysokości nie więcej jednak niż 70 % swojego dochodu, następnie małżonek, zstępni przed wstępnymi – na podstawie umowy lub decyzji i przy uwzględnieniu kryteriów dochodowych, a wreszcie gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej, przy czym osoby najbliższe i gmina określone w ust. 1 pkt 2 i 3 tego przepisu nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność.

Jeżeli opłata wnoszona przez mieszkańca oraz osoby zobowiązane nie pokrywa pełnego kosztu utrzymania, obowiązek uzupełnienia brakującej kwoty spoczywa na gminie. Gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej ponosi wówczas opłatę w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatami wnoszonymi przez osoby wskazane powyżej. W przypadku natomiast niewywiązywania się osób, o których mowa w art. 61 ust. 2 pkt 1 i 2 oraz ust. 2a ustawy o pomocy społecznej, z obowiązku opłaty za pobyt mieszkańca domu w domu pomocy społecznej, ustalonego w decyzji lub umowie, opłaty zastępczo wnosi gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Wydatki gminy podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

W oparciu o art. 96 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zwrotu wydatków poniesionych na świadczenia z pomocy społecznej spoczywa w pierwszej kolejności na osobie i rodzinie korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej, następnie na spadkobiercy osoby, która korzystała ze świadczeń z pomocy społecznej – z masy spadkowej a na końcu, na małżonku, zstępnych przed wstępnymi osoby korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej, jednak jedynie w przypadku, gdy nie dokonano zwrotu wydatków zgodnie z art. 96 ust. 1 pkt 1 i 2 powyższej ustawy, w wysokości przewidzianej w decyzji dla osoby lub rodziny korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej.

Obecnie obowiązujące przepisy ustawy o pomocy społecznej umożliwiają gminie, która poniosła koszty związane z pobytem mieszkańca w domu pomocy społecznej wystąpienie o zwrot wydatków, jakie poniosła z tego tytułu, z masy spadkowej spadkobiercy mieszkańca domu pomocy społecznej lub członka rodziny zobowiązanego do ponoszenia odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej, pod warunkiem, że spadkobierca przyjmie spadek i tylko w sytuacji gdy spadkodawca był zobowiązany do ponoszenia odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej, a z tego obowiązku się nie wywiązywał. Przepis art. 96 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej nie upoważnia jednak gminy do dochodzenia zwrotu wydatków, jakie poniosła w sytuacji, gdy opłata wnoszona przez mieszkańca za pobyt w domu pomocy społecznej w wysokości 70% jego dochodu nie wystarczała na pokrycie miesięcznego kosztu utrzymania. Obowiązujące przepisy nie dają bowiem możliwości wystąpienia o zwrot kwoty różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatą wnoszoną przez mieszkańca.

Dopłacana przez gminę różnica w odniesieniu do aktualnej stawki miesięcznej pobytu w domu pomocy społecznej stanowi istotne miesięczne a często także i wieloletnie obciążenie finansowe dla budżetu jednostki samorządowej. Mieszkańcy gminy, którzy zostali skierowani do domu pomocy społecznej bardzo często są osobami samotnymi w świetle ustawy o pomocy społecznej, nie posiadają osób zobowiązanych do partycypowania w kosztach pobytu, ale dysponują własnym majątkiem, np. w postaci gospodarstwa rolnego, domu czy mieszkania, który to majątek zgodnie z prawem, poza nielicznymi przypadkami, przechodzi na dalszych spadkobierców, którzy nie partycypują w kosztach utrzymania podopiecznego.

W przypadku Gminy Skórzec dopłata do 10 pensjonariuszy w domach pomocy społecznej, w roku 2024 wyniosła 455 818,13 zł a w 2025 r. – 430 349,39 zł.

Rozważania dotyczące zmian w zakresie ponoszenia przez gminy kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej i możliwości egzekwowania tych opłat były przedmiotem odpowiedzi na interpelację nr 875 udzieloną przez podsekretarza stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Pana Marcina Zielenieckiego z dnia 3 stycznia 2020 r., jednakże nie przyniosły oczekiwanych przez samorząd gminny zmian ustawodawczych.

Mając na uwadze powyższe Rada Gminy Skórzec apeluje o podjęcie działań legislacyjnych zmierzających do zmiany przepisów prawa polegających m.in. na umożliwieniu dochodzenia zwrotu zapłaconej przez gminę różnicy miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej z masy spadkowej mieszkańca takiego domu niezależnie od tego, czy wywiązał on się z bieżącego przekazywania 70% swojego dochodu.

Wprowadzone zmiany pozwoliłyby na odciążenie budżetu gminy i zgodne z zasadami współżycia społecznego, finasowanie opieki w domach pomocy społecznej bezpośrednio z majątku osób korzystających z takiego wsparcia.

Rada Gminy Skórzec stoi na stanowisku, że zapewnienie opieki osobom starszym i niepełnosprawnym jest zadaniem o charakterze ogólnopaństwowym i nie powinno w tak znacznym stopniu spoczywać wyłącznie na barkach gmin. Brak pilnych zmian legislacyjnych w zakresie zwiększenia udziału państwa w finansowaniu domów pomocy społecznej oraz uszczelnienia systemu ściągalności opłat od osób zobowiązanych może doprowadzić do destabilizacji finansów lokalnych i ograniczenia możliwości realizacji innych zadań własnych gminy, służących całej wspólnotie.

Przewodniczący Rady Gminy
Skórzec

Artur Jastrzębski-Pypowski

Uzasadnienie

do uchwały nr XXIV/189/26 Rady Gminy Skórzec z dnia 18 czerwca 2026 r.

w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego zmiany przepisów prawa w zakresie ponoszenia przez gminy kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej oraz możliwości egzekwowania tych opłat

Podstawę do podjęcia uchwały przez radę gminy w przypadku, gdy rozpatrywana sprawa dotyczy materii niemającej charakteru normatywnego, stanowi art. 18 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym oraz postanowienia statutu gminy. Upoważniają one organ stanowiący do podejmowania działań niewładczych o charakterze programowym, intencyjnym o ile pozostają w granicach zadań gmin określonych przepisami prawa.

Domy pomocy społecznej stanowią istotny element systemu wsparcia osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych, które wymagają całodobowej opieki. Koszt utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej przewyższa jednak w większości przypadków kwotę, jaką może on samodzielnie pokryć. W konsekwencji pozostała część kosztów zobowiązana jest ponieść gmina, z której dana osoba została skierowana. W praktyce oznacza to znaczne i długotrwałe obciążenie budżetów gminnych. Gminy zmuszone są do dopłacania nawet kilkudziesięciu tysięcy złotych rocznie do jednego mieszkańca, przy czym obowiązek ten trwa często przez wiele lat.

Obecnie obowiązujący przepis art. 96 ustawy o pomocy społecznej przewiduje możliwość dochodzenia od osób zobowiązanych lub z masy spadkowej wyłącznie tych wydatków, które związane są z niewywiązywaniem się przez zobowiązanego z obowiązku wniesienia opłaty. Brak jest natomiast podstaw prawnych do dochodzenia od spadkobierców zwrotu różnicy pomiędzy średnim kosztem pobytu w domu pomocy społecznej, a wpłacaną przez mieszkańca kwotą 70% dochodu. Powoduje to sytuacje, w których osoba przebywająca w domu pomocy społecznej, korzysta z finansowania przez gminę, mimo że często posiada majątek w postaci nieruchomości, który w chwili śmierci przechodzi na spadkobierców. Gmina, która ponosiła znaczące wydatki sięgające setek tysięcy złotych, nie ma prawnej możliwości odzyskania tych środków, mimo że realnie zostały one wydatkowane w interesie mieszkańca i jego rodziny.

W opinii Rady Gminy Skórzec brak takich rozwiązań prawnych stanowi istotną lukę systemową, która prowadzi do nieuzasadnionego przerzucania ciężaru finansowego na gminy i ich mieszkańców, podczas gdy spadkobiercy korzystają z majątku pozostawionego przez osoby, których pobyt w domach pomocy społecznej został częściowo sfinansowany ze środków publicznych.

Mając powyższe na względzie zasadne jest podjęcie niniejszej uchwały i zwrócenia uwagi organów ustawodawczych oraz administracji rządowej na pogłębiający się problem finansowania pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej, który w coraz większym stopniu obciąża budżety jednostek samorządu terytorialnego. W dobie postępujących procesów demograficznych, związanych ze starzeniem się społeczeństwa, liczba osób wymagających całodobowej opieki systematycznie rośnie, co powoduje lawinowy wzrost wydatków. Sytuację pogarsza fakt, że koszty utrzymania w domach pomocy społecznej drastycznie wzrosły w ostatnich latach, co jest wynikiem wzrostu cen mediów, żywności oraz niezbędnych nakładów na wynagrodzenia personelu opiekuńczego. Gminy napotykają na liczne bariery prawne i proceduralne, które uniemożliwiają skuteczne i szybkie egzekwowanie należności od członków rodzin, co w praktyce oznacza, że to samorząd staje się głównym płatnikiem za usługi.

Celem podjęcia niniejszej uchwały jest zainicjowanie debaty nad systemową reformą, która odciąży samorządy i zapewni stabilne podstawy funkcjonowania systemu opieki społecznej w Polsce a co za tym idzie zmiany legislacyjne, które umożliwią gminie dochodzenie zwrotu wydatków ponoszonych na dopłatę do kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej z masy spadkowej, niezależnie od tego, czy mieszkaniowiec wywiązywał się z obowiązku uiszczania opłaty w wysokości 70% swojego dochodu.

Przyjęcie uchwały leży w interesie zarówno Gminy Skórzec, która jak i wiele innych gmin w Polsce, boryka się z trudnościami finansowymi wynikającymi z niedoskonałości obecnie obowiązujących przepisów.

Przewodniczący Rady Gminy Skórzec

Artur Jastrzębski-Pypowski

